

Speechpunten Minister Sybilla Dekker voor Reactie op Ontwerpatelier Bloemendalerpolder/KNSF op SAIL 2005, 21 augustus 2005

Geachte Gedeputeerden, Wethouders, dames en heren,

Als Minister zie ik dat er veel ontwikkelkracht is in ons land: van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en natuurlijk ook van bestuurders. In het verleden heeft de overheid te vaak – overigens met de beste bedoelingen – getracht deze kracht met geboden en verboden in een strak keurslijf te persen. Terwijl wij – juist **áls** we die maatschappelijke energie en dynamiek weten aan te boren - de specifieke kansen en kwaliteiten van gebieden in ons land het beste kunnen benutten.

Met de Nota Ruimte, waarvoor na aanvaarding door de Tweede Kamer brede politieke steun bestaat, zet ik in op: decentraal wat kan, centraal wat moet. Dus geen verstikkende regels stellen, maar juist kijken naar wat **kán**. Niet uit angst om vuile handen te maken, maar uit de principiële overtuiging dat het bieden van ruimte voor regionale en lokale keuzes tot maatwerk leidt.

De Rijksoverheid werkt er hard aan om deze omslag te maken. Door een helder nationaal ruimtelijk beleid op hoofdlijnen te formuleren – met ruim baan voor maatwerk. Door adequate instrumenten ter beschikking te stellen – zoals de nieuwe WRO of de Interimwet Stad&Milieu. En door gebiedsontwikkeling te stimuleren.

Betrokkenheid van de belanghebbende partijen in een gebiedsgerichte aanpak een plaats geven, kijken naar kansen en niet bij voorbaat negatief en pessimistisch zijn, samen verantwoordelijkheid nemen voor integraal resultaat – dat zijn voor mij de ingrediënten van gebiedsontwikkeling. Wanneer we die toepassen, kunnen vanuit verschillende disciplines en belangen dwarsverbanden worden gelegd en de juiste keuzes worden gemaakt. Dit past in mijn visie dat VROM in heel ons land zaken economisch en ruimtelijk in beweging brengt. Met als doel waarde te geven aan leefbaarheid, zodat mensen zich veilig en prettig voelen. Want laten we één ding niet vergeten – ruimtelijke ontwikkeling versterkt de leefbaarheid en economische potentie van een gebied. En daar heeft iedereen baat bij.

Gebiedsontwikkeling vergt aan het begin een forse investering in het proces, in het kweken van draagvlak. Je brengt verschillende publieke en private partijen met verschillende belangen bij elkaar. Aan de hand van goede afspraken wordt geprobeerd om een gebied samen tot ontwikkeling te brengen. Een andere manier van werken is dus vereist. Om dit model goed te ontwikkelen heb ik op voordracht van de provincies 14 voorbeeldprojecten aangewezen. Zo doen provincies, gemeenten en rijkspartijen ervaring op met deze manier van werken – in samenwerking met de markt.

De Bloemendalerpolder is een van de belangrijkste van deze projecten. De opgave is groot. Om te beginnen moet de sanering van het KNSF-terrein kostendekkend zijn. Maar liefst 4500 woningen zullen worden gebouwd. Bovendien is er veel ruimte ingeruimd voor natuur en recreatie. Zo'n grote opgave kan alleen op integrale wijze worden aangepakt.

4 maanden geleden, op 1 van de eerste mooie dagen van dit jaar, bracht ik een werkbezoek aan de Bloemendalerpolder/KNSF-terrein en aan het ontwerpatelier. Ik kon toen constateren dat er – ondanks de letterlijk en figuurlijk explosieve voorgeschiedenis – schot zat in de plan- en besluitvorming. Dat stemde mij optimistisch. Vandaag zie ik dat mijn enthousiasme geenszins voorbarig was.

Want de stuurgroep Bloemendalerpolder heeft een zeer degelijk plan gemaakt. Nu komt het op de uitvoering aan. Al te vaak stranden grote projecten in de fase van de planontwikkeling. Aan het onderlinge overleg lijkt geen einde te komen en de slag van papieren plan naar concrete uitvoering wordt niet gemaakt. Bijvoorbeeld omdat geen rekening is gehouden met de wensen en noden van de markt. Of omdat de betrokken partijen slechts denken vanuit hun eigen deelbelang. Logisch – want draagvlak vereist een gevoel van eigenaarschap. En bij van bovenaf opgelegde plannen kan daarvan geen sprake zijn.

Tijdens de discussie met de Tweede Kamer over de Nota Ruimte is de Bloemendalerpolder/KNSF-terrein nadrukkelijk aan de orde geweest. Zonder een aanpassing van de grenzen van het Groene Hart was woningbouw in dit gebied niet

mogelijk. De Tweede Kamer was hiertoe alleen bereid als minimaal 2/3 van het gebied een duurzame, groene invulling zou krijgen. Met de uitkomst van het ontwerpatelier is aan deze belangrijke voorwaarde voldaan. Het leeuwendeel van de Bloemendalerpolder krijgt een duurzaam groen karakter. Waarmee een kwalitatief hoogwaardig (woon)gebied binnen handbereik komt.

De aanloopfase van de uitwerking van de Bloemendalerpolder/KNSF verliep stroef. Met name het aantal te bouwen woningen op het KNSF-terrein vormde een steen des aanstoots. Toch zijn de verantwoordelijk bestuurders van Noord-Holland, Muiden en Weesp er in relatief korte tijd goed uit gekomen. Een compliment aan de heren Hooijmaijers, Stevens en Mackay lijkt me dan ook op zijn plaats. Door steevast de inhoud centraal te stellen, hebt U de basis gelegd voor een goed en duurzaam plan. Ik hoop en ik verwacht dat deze coöperatieve houding van de betrokkenen in het vervolgtraject en in de verdere uitwerking gehandhaafd blijft.

Hiermee wil ik geenszins voorbij gaan aan de zorgen die er in Muiden en Weesp leven. Ik begrijp dat niet iedereen volledig tevreden kan zijn. Maar ik heb wel de indruk dat de wijze waarop de laatste maanden is gewerkt – transparant, interactief, op locatie, met inloopuren voor burgers in het ontwerpatelier, met een heuse safari – **wél** eenieder tot tevredenheid stemt.

Kwaliteit heeft een prijs. Anderzijds is goedkoop uiteindelijk altijd duurkoop. Zo is de extra kwaliteit van de publieke ruimte in de huidige plannen niet alleen een uitdrukking van een publieke zorg, maar ook van een privaat belang. Want die extra kwaliteit vertegenwoordigt – via hogere huizenprijzen - ook een meerwaarde voor de markt.

Dames en heren,

Dankzij de kundige ontwerpers uit het atelier is het ontwerp van de Bloemendalerpolder meer dan geslaagd. Hun enthousiasme en creativiteit hebben tot een goed doordacht ontwerp geleid. Het ontwerpatelier bewijst dat regionaal ontwerp een sleutelrol vervult bij gebiedsgerichte projecten. Omdat doelen worden

verbeeld, wordt de mogelijke kwaliteitswinst bij alle partijen op het netvlies gebrand. Omdat de doelen helder zijn, komen ook draagvlak en betrokkenheid beter tot stand.

Dat is een bredere les die de Voorbeeldprojecten Gebiedsontwikkeling ons leren. De inzet van ontwerpexpertise leidt bij regionale projecten tot meer kwaliteit, tot een verheldering van de opgave en tot het sneller en beter formuleren van mogelijke oplossingen. Met een navenant betere en snellere planvorming en –uitvoering als resultaat.

De Voorbeeldprojecten zullen met een bestuursconferentie op 23 november worden beëindigd. Maar ook daarna zal het Rijk zich blijven inspannen om gebiedsontwikkeling als werkwijze bij regionale projecten te stimuleren. In de eerste plaats via een aantal lopende activiteiten: de herziening van het grondbeleid, de vereenvoudiging van regelgeving en stimulering van Publiek-Private Samenwerking. Daarnaast zal ik begin volgend jaar op basis van de voorbeeldprojecten en het eindadvies van de Commissie-Bakker voorstellen doen voor meer specifiek beleid. Daarbij zal mijn inzet zijn dat de schop ook echt de grond in gaat. Ga dus met elkaar aan de slag. Wij zullen U steunen en helpen waar dat gewenst wordt geacht. Zodat de nieuwe aanpak tot resultaten leidt.

Kijk voor de financiering van ruimtelijke kwaliteit niet alleen naar het Rijk. Bij regionale projecten komt het grootste deel van zowel de lasten (de investeringen) als van de lusten (de opbrengsten) voor rekening van de markt. Daarom is het van groot belang dat marktpartijen vroegtijdig en actief worden betrokken bij regionale planvorming.

Het verheugt mij dat U bij de ontwerp-actie Bloemendalerpolder de principes van gebiedsontwikkeling hebt toegepast. Omdat Provincie en gemeenten eerst een gemeenschappelijke visie hebben ontwikkeld, kunnen zij de markt met vertrouwen tegemoet treden. Dankzij de koppeling van ontwerpen en kosten is het prijskaartje dat aan kwaliteit hangt al snel zichtbaar gemaakt. Waardoor alternatieven sneller op tafel komen en er knopen worden doorgehakt.

Kortom, er is bij dergelijke ambitieuze projecten vaak meer mogelijk dan we denken. Mits de uitdagingen worden opgepakt met enthousiasme, lef en creativiteit. Zoals U zelf hebt gedaan.

Ik dank U wel.